

Ομιλία του Προέδρου του Τμήματος Περιβάλλοντος του Ιονίου Πανεπιστημίου, Ελλογιμ. Καθηγητή Χρήστο Καρύδη κατά την ανακήρυξη του Οικουμενικού Πατριάρχου σε «Επίτιμο Καθηγητή» του Πανεπιστημίου (26 Ιουνίου 2026)

Παναγιώτατε,

Σεβασμιώτατοι και Θεοφιλέστατοι Άγιοι Αρχιερείς,
Πανοσιολογιώτατοι και Αιδεσιμολογιώτατοι Πατέρες,
Οσιότατοι Πατέρες και Οσιότατες Αδελφές,
Αξιότιμε κ. Πρόξενε,
Αξιότιμοι κ. Υφυπουργοί
Αξιότιμοι κ. Δήμαρχοι,
Αξιότιμε κ. Γενική Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης,
Άρχοντες Οφφικιάλιοι της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας,
Ελλογιμώτατοι Καθηγητές και Καθηγήτριες,
Αξιότιμοι προσκεκλημένοι,
Κυρίες και Κύριοι,

Πριν από κάθε άλλη αναφορά, επιτρέψτε μου να εκφράσω την ιδιαίτερη χαρά και συγκίνησή μου, διότι εισακούστηκε το αίτημα που, ως Πρόεδρος του Τμήματος Περιβάλλοντος του Ιονίου Πανεπιστημίου, είχα την τιμή να εισηγηθώ με την συνυπογραφή άλλων δύο μελών ΔΕΠ, για την αναγόρευση σας ως Επιτίμου Καθηγητή του Τμήματός μας. Η ομόφωνη αποδοχή της πρότασης από τον Πρύτανη και τη Σύγκλητο του Ιονίου Πανεπιστημίου αποτελεί ιδιαίτερη τιμή για το Ίδρυμά μας και έμπρακτη αναγνώριση της μοναδικής και διεθνώς αναγνωρισμένης προσφοράς Σας στην προστασία του περιβάλλοντος, στην επιστήμη, στον πολιτισμό και στην ανθρωπότητα.

Η προσφορά του Παναγιωτάτου στον οικολογικό προβληματισμό δεν αποτελεί μια περιστασιακή ή συγκυριακή ενασχόληση. Αντιθέτως, συνιστά μια μακρά και συνεπή διακονία που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις δεκαετίες και έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση αυτού που σήμερα ονομάζουμε «οικολογική ηθική».

Από τα πρώτα χρόνια της Πατριαρχίας σας, αντιληφθήκατε ότι η περιβαλλοντική κρίση δεν είναι απλώς αποτέλεσμα τεχνολογικών ή οικονομικών επιλογών, αλλά κυρίως έκφραση μιας βαθύτερης πνευματικής κρίσης του ανθρώπου. Υποστηρίζατε ότι η καταστροφή της φύσης συνδέεται με την απώλεια του μέτρου, της εγκράτειας και της ευχαριστιακής σχέσης του ανθρώπου με τη δημιουργία.

Καθοριστική υπήρξε ήδη από την αρχή της Πατριαρχίας του η ανάδειξη της 1ης Σεπτεμβρίου, ημέρας ενάρξεως του εκκλησιαστικού έτους, ως Ημέρας Προσευχής για την Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος, συνεχίζοντας και ενισχύοντας την πρωτοβουλία του Οικουμενικού Πατριαρχείου που είχε θεσπισθεί το 1989. Με την πρωτοβουλία αυτή η οικολογική ευθύνη ενσωματώθηκε στη λειτουργική ζωή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και στη συνέχεια υιοθετήθηκε από πολλές άλλες χριστιανικές Εκκλησίες, αποτελώντας σήμερα έναν διεθνώς αναγνωρισμένο θεσμό οικολογικής ευαισθητοποίησης.

Η ιστορική πορεία αυτής της οικολογικής μαρτυρίας ξεκινά ήδη από το 1995, όταν εγκαινιάσατε τα περίφημα Διεθνή Συμπόσια «Θρησκεία, Επιστήμη και Περιβάλλον». Το πρώτο από αυτά πραγματοποιήθηκε στο Αιγαίο Πέλαγος, με επίκεντρο την προστασία των υδάτινων πόρων και τη σύνδεση της οικολογικής ευθύνης με τη χριστιανική θεολογία της δημιουργίας.

Ακολούθησαν διεθνείς αποστολές και συμπόσια στη Μαύρη Θάλασσα, στον Δούναβη, στην Αδριατική, στη Βαλτική, στον Αμαζόνιο, στον Μισισσιπή και στην Αρκτική, φέρνοντας στο ίδιο τραπέζι επιστήμονες, θεολόγους, πολιτικούς, περιβαλλοντικές οργανώσεις και εκπροσώπους διαφορετικών θρησκευτικών παραδόσεων. Με τον τρόπο αυτό, γίνατε πρωτοπόρος στη γεφύρωση της επιστήμης με τη θρησκεία και στην ανάδειξη της περιβαλλοντικής προστασίας ως κοινού παγκόσμιου καθήκοντος. Ιδιαίτερα το Συμπόσιο στον Αμαζόνιο αναδείξατε την άρρηκτη σχέση μεταξύ της προστασίας της βιοποικιλότητας και των δικαιωμάτων των αυτοχθόνων λαών, ενώ το Συμπόσιο στον ποταμό Μισισσιπή επανέφερε στο προσκήνιο το ζήτημα της διαχείρισης των υδάτινων πόρων και της προστασίας του νερού ως κοινού αγαθού της ανθρωπότητας.

Ιδιαίτερη θέση στην ιστορία της παγκόσμιας περιβαλλοντικής σκέψης κατέχει η ομιλία σας στη Σάντα Μπάρμπαρα της Καλιφόρνιας το 1997. Εκεί διατυπώσατε μια φράση που έμελλε να καταστεί σημείο αναφοράς για τη σύγχρονη οικολογική θεολογία: ότι η καταστροφή της

φύσης, η εξαφάνιση ειδών, η ρύπανση των υδάτων, της γης και της ατμόσφαιρας συνιστούν αμαρτία.

Εξίσου σημαντική υπήρξε η συνεργασία σας με τον Άγιο Πάπα Ιωάννη Παύλο Β΄. Κατά το Συμπόσιο της Αδριατικής Θάλασσας το 2002, οι δύο πνευματικοί ηγέτες υπέγραψαν κοινή διακήρυξη για την προστασία της δημιουργίας, υπογραμμίζοντας ότι ο άνθρωπος δεν είναι ιδιοκτήτης αλλά διαχειριστής της κτίσης και ότι οι μελλοντικές γενιές έχουν δικαίωμα σε έναν βιώσιμο κόσμο.

Η διεθνής ακτινοβολία της οικολογικής σας διδασκαλίας επεκτάθηκε μέσα από παρεμβάσεις του στα Ηνωμένα Έθνη, στην UNESCO, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ και σε κορυφαία διεθνή επιστημονικά συνέδρια. Σε όλες αυτές τις παρουσίες υπογραμμίσατε ότι η περιβαλλοντική κρίση δεν αποτελεί μόνο οικολογικό πρόβλημα αλλά και πρόβλημα κοινωνικής δικαιοσύνης, ειρήνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ευθύνης απέναντι στις επόμενες γενεές.

Με ιδιαίτερη διορατικότητα, δεκαετίες πριν η κλιματική αλλαγή βρεθεί στο επίκεντρο της διεθνούς πολιτικής ατζέντας, προειδοποιούσατε ότι η ανεξέλεγκτη κατανάλωση και η απληστία αποτελούν θεμελιώδεις αιτίες της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Η οικολογική κρίση, τόνιζε, είναι συγχρόνως κρίση αξιών, κρίση πολιτισμού και κρίση σχέσεων.

Το 2015, η διεθνής αναγνώριση της προσφοράς σας έλαβε ιδιαίτερη διάσταση, όταν ο Πάπας Φραγκίσκος στην ιστορική εγκύκλιο *Laudato Si'* παρέπεμψε επανειλημμένως στη θεολογική και οικολογική σκέψη σας, αναγνωρίζοντας ότι υπήρξε από τους πρώτους χριστιανούς ηγέτες που ανέδειξαν τη φροντίδα της δημιουργίας ως θεμελιώδη πνευματική υποχρέωση του ανθρώπου.

Δεν περιοριστήκατε όμως μόνο στη διατύπωση ενός νέου θεολογικού λόγου. Ενέπνευσατε τη δημιουργία διεθνών ερευνητικών δικτύων, πανεπιστημιακών συνεργασιών και ακαδημαϊκών προγραμμάτων για τη θρησκεία και το περιβάλλον, ενώ τιμηθήκατε με δεκάδες επίτιμα διδακτορικά από κορυφαία πανεπιστήμια της Ευρώπης, της Αμερικής και της Ασίας, ως αναγνώριση της πρωτοποριακής συμβολής του στη σύνδεση της θεολογίας, της επιστήμης και της περιβαλλοντικής πολιτικής.

Η σταθερή σας παρουσία στις διεθνείς διασκέψεις για την κλιματική αλλαγή και οι συνεχείς εκκλήσεις του προς κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμούς, επιστήμονες και θρησκευτικούς ηγέτες ανέδειξαν την ανάγκη μιας παγκόσμιας συμμαχίας για την προστασία της δημιουργίας. Για εσάς, η οικολογική κρίση δεν αντιμετωπίζεται μόνο με τεχνολογικές λύσεις, αλλά απαιτεί αλλαγή τρόπου ζωής, καλλιέργεια της εγκράτειας, αλληλεγγύη προς τους φτωχότερους λαούς και σεβασμό απέναντι σε κάθε μορφή ζωής.

Για τον λόγο αυτόν η διεθνής κοινότητα τού απένειμε τον τίτλο του «Πράσινου Πατριάρχη» — έναν τίτλο που δεν αντανακλά μόνο τη δράση του υπέρ του περιβάλλοντος, αλλά και τη βαθιά θεολογική θεμελίωση αυτής της δράσης. Ο Παναγιώτατος κατόρθωσε να αναδείξει ότι η φροντίδα της δημιουργίας δεν είναι μια επιμέρους κοινωνική δραστηριότητα της Εκκλησίας, αλλά αναπόσπαστη διάσταση της ορθόδοξης πνευματικότητας και της ευχαριστιακής ζωής.

Παναγιώτατε,

Για εμάς στο Τμήμα Περιβάλλοντος του Ιονίου Πανεπιστημίου, η προσφορά σας έχει ιδιαίτερο συμβολισμό. Διότι υπήρξατε από τους πρώτους που κατανοήσατε ότι η επιστήμη χωρίς ήθος δεν αρκεί και ότι η οικολογία χωρίς πνευματικότητα παραμένει ελλιπής. Με τη σκέψη και τη δράση σας δείξατε ότι η γνώση, η πίστη και η ευθύνη μπορούν να συνυπάρξουν δημιουργικά προς όφελος του ανθρώπου και της φύσης.

Σήμερα, τιμώντας το πρόσωπό σας, τιμούμε συγχρόνως μια ολόκληρη αντίληψη για τον κόσμο: την αντίληψη ότι η γη δεν αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης αλλά δώρο προς διαφύλαξη· ότι η ανάπτυξη δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς δικαιοσύνη· και ότι η αληθινή πρόοδος προϋποθέτει σεβασμό προς κάθε μορφή ζωής.

Με βαθιά ευγνωμοσύνη για την ανεκτίμητη προσφορά σας στην Εκκλησία, στην ανθρωπότητα, στην επιστήμη του περιβάλλοντος και στην παγκόσμια οικολογική συνείδηση, σας εκφράζουμε τον βαθύτατο σεβασμό και την ευγνωμοσύνη μας. Η φωνή σας υπήρξε και παραμένει φωνή ελπίδας, ευθύνης και σοφίας, υπενθυμίζοντας ότι η προστασία της δημιουργίας αποτελεί πράξη αγάπης προς τον Θεό, προς τον άνθρωπο και προς τις γενεές που θα ακολουθήσουν.

Πολυχρόνιος και ευλογημένη η Πατριαρχική σας διακονία.